

LBRIS

We know
books

SIMON MONAHUL

DREPTII ÎN VECI VOR FI VII
SFÂNTUL NICHIFOR LEPROSUL
ȘI SFÂNTUL EVMENIE SARIDAKIS,
FĂCĂTORII DE MINUNI

Ediție definitivă

Traducere din limba greacă de
Elena Dinu

Editura Iona
București, 2022

CUPRINS

SFÂNTUL NICHIFOR LEPROSUL, FĂCĂTORUL DE MINUNI (1890-1964)	7
O VIAȚĂ BINE-PLĂCUTĂ LUI DUMNEZEU	11
Primii ani	11
Lepros în Insula Hios	17
Monah alături de Părintele Antim	21
Ultimii ani, la Atena.....	28
Adormirea.....	32
MĂRTURII	37
MINUNI	43
SFÂNTUL EVMENIE SARIDAKIS, FĂCĂTORUL DE MINUNI, UCENICUL SFÂNTULUI NICHIFOR LEPROSUL (1931-1999)	71
PARTEA I	75
ANII COPILĂRIEI	75
CHEMAT DE DUMNEZEU LA MONAHISM PRIN ARĂTAREA LUMINII DUMNEZEIEȘTI	79
SERVICIUL MILITAR	85

LA SPITALUL DE BOLI INFECȚIOASE DIN ATENA.....	89
Îngrijirea bisericii.....	91
Lucrul de mână.....	94
Ispitele.....	95
SFÂNTUL NICHIFOR	99
PREOT AL CELUI PEAÎNALT	103
Slujire sfântă.....	105
Întâmplări minunate.....	110
Ultima Înviere.....	115
DUHOVNIC	119
IUBIRE FĂRĂ MARGINI	125
Ospitalitatea și bunăvoința.....	130
HARISME DEOSEBITE	133
„Nebuniile” smereniei.....	136
Sfântul care râde.....	138
VIAȚA CA PILDĂ DE ÎNVĂȚĂTURĂ	141
CĂLĂTORII	153
Sfântul Munte Athos.....	153
Constantinopol	158
Rusia.....	158
Anglia.....	159
Creta.....	162
ULTIMII ANI.....	165
ADORMIREA.....	171

PARTEA A II-A.....	175
MINUNAT L-A FĂCUT DOMNUL PE SFÂNTUL LUI.....	175
HARISMA VEDERII DUHOVNICEȘTI ȘI CEA A ÎNAINTE-VEDERII	177
MINUNI SĂVÂRȘITE ÎN TIMPUL VIEȚII	195
TĂMĂDUIRI SĂVÂRȘITE ÎN TIMPUL VIEȚII... ..	209
MINUNI ȘI ARĂTĂRI DUPĂ ADORMIRE.....	219
RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI.....	233
Avem nevoie de iubire.....	233
Trăirea iubirii.....	235
Iubirea este osteneală?.....	236
Mare cinste i se face omului	237
Îndepărtarea sufletului de Dumnezeu.....	238
Frica lui Dumnezeu și mântuirea sufletului..	239
Despre eretici	240
Sfânta Evanghelie	241
Osteneală în schimbul bucuriei	242
Postul	242
Pocăință și smerenie	242
Să nu căutăm voia noastră	243
Viețuirea tainică	245
„Lupii” cei nevăzuți	245
Despre har	246
Durerea omului	247
Omul și Dumnezeu.....	247
SCRISORI	249

O VIAȚĂ BINE-PLĂCUTĂ LUI DUMNEZEU

În anul 1890, Creta dătătoare de sfinți a dat naștere încă unui fiu ales al Bisericii noastre, Monahul Nichifor. Cuviosul, după numele său de mirean, Nicolae Tzanakakis, s-a născut în satul de munte Sirikari, Hania, cu păduri frumoase, cascade și izvoare, peșteri și trecători. Acest sat are o caracteristică rar întâlnită: este împărțit în douăsprezece „vecinătăți” ce poartă numele primelor familii stabilite în zonă. Fiecare familie a zidit câte o mică biserică în cinstea Sfântului ocrotitor al familiei, astfel încât satul este împodobit astăzi cu aceste biserici. „Vecinătatea” în care micul Nicolae a văzut lumina zilei are trei biserici: Adormirea Născătoarei de Dumnezeu, Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil și Sfântul Efrem.

Primii ani

Părinții lui, Ioannis și Glikeria, erau oameni simpli și evlavioși. Micul Nicolae n-a apucat să se bucure îndeajuns de căminul cald și binecuvântat al

familiei. A rămas orfan de ambii părinți la o vârstă foarte fragedă, trăind lipsit de căldura brațelor mamei și de ocrotirea tatălui. A fost crescut de bunicul său, Ioannis Tzanakakis, și a învățat primele litere la școala primară din satul natal.

La vârsta de treisprezece ani a trebuit să plece de acasă, de lângă frații săi și de lângă prietenii cu care se juca și alături de care crescuse. Nu avea să se mai întoarcă niciodată la ei, nici nu avea să îi mai vadă vreodată. Bunicul lui l-a dus la un bărbier din Hania ca să învețe meserie. Acolo, condițiile de trai nu erau cele mai bune pentru un copil de la țară lăsat singur într-un oraș mare.

Pentru că era inteligent și prietenos, a reușit să se facă iubit de toți. Dar în stadionul vieții îl aștepta o cursă foarte dureroasă, lungă și dificilă. Curând a descoperit o mică pată pe piele, înscrisă într-un cerc abia vizibil: era primul simptom al leprei. Dumnezeu îl chema să poarte crucea grea a acestei mucenicii nesângeroase și, cu timpul, a început să conștientizeze tot mai mult acest lucru.

Lepra sau „Boala lui Hansen”, cum este cunoscută, după numele doctorului norvegian Gerhard Armauer Hansen care a descoperit bacilul leprei în 1873, este adesea pomenită în Sfânta Scriptură (Lev. cap. 13; Matei 8, 1-14; Luca 5, 12-14 și 17, 12-19; Marcu 1, 40-44). Lepra era considerată o molimă cumplită, iar leproșii erau priviți cu teamă sau chiar cu dispreț. Numai în ultimele decenii ale secolului al XX-lea, după descoperirea tratamentului pentru lepră și datorită acțiunii de informare a populației, al cărei prim reprezentant a fost jurnalistul francez

Raoul Follero, leproșii au început să fie acceptați de societate.

În Biserica Ortodoxă, ocrotitorul leproșilor și al orfanilor este Sfântul Zotic, pomenit pe 31 decembrie. Acesta a trăit la Constantinopol și a fost dregător la Curtea împăratului Constantin cel Mare. Când a izbucnit în cetate epidemia de lepră, împăratul a dat o lege prin care hotăra ca toți cei ce se molipseau să fie aruncați în mare. Pentru că Sfântului Zotic îi era milă de ei, a cerut aur de la împărat ca să cumpere, precum spunea, pietre scumpe spre slava și cinstea împărăției lui. Însă, cu aurul i-a răscumpărat pe leproși din mâinile celor puși să execute porunca împăratului și i-a dus în Muntele Eleon (Muntele Măslinilor). Acolo le-a ridicat colibe și corturi ca să trăiască și le aducea el însuși hrană. Curând, asupra Constantinopolului s-a abătut foametea. Atunci, sfetnicii împăratului arian Constanțiu, care între timp moștenise tronul de la tatăl lui, Constantin, l-au învinuit pe Zotic pentru foamete, fiindcă cheltuia mult din avuția împărătească cu îngrijirea leproșilor. Constanțiu i-a cerut Sfântului să-i arate pietrele scumpe pe care făgăduise să le cumpere cu aurul tatălui său. Deci, Zotic l-a dus în Muntele Eleon, unde leproșii, „pietrele scumpe” ale lui Dumnezeu, l-au întâmpinat cu cinste pe împărat. Înaintea tuturor stătea însăși fiica împăratului Constanțiu, care fusese și ea răscumpărată de Sfânt, scăpând-o astfel de la înec. Împăratul n-a înțeles înțelepciunea și dragostea lui Zotic, pentru care un suflet prețuia mai mult decât lumea întreagă. Deci, socotindu-se înșelat de Zotic, s-a mâniat și a poruncit ca Sfântul să

HRDIS | We know
 fie legat cu o funie în urma unor catâri sălbatici, care să fie goniți până ce trupul îi va fi sfâșiat de pietrele muntelui. După ce Sfântul Mucenic Zotic și-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, catârii s-au oprit și l-au mustrat pe împărat cu glas omenesc în auzul tuturor, numindu-l orb și necugetat. Constanțiu, înțelegându-și acum cruzimea și nedreptatea, s-a căit cu lacrimi amare de uciderea Sfântului. Atunci îndată a poruncit ca moaștele să-i fie adunate și îngropate cu mare cinste. A ridicat apoi în acel loc o leprozerie, care să fie administrată din aurul împărătesc.

În secolul al IX-lea, cuceritorii sarazini au adus boala leprei în Insula Creta. Leproșii trăiau din cerșetorie și dormeau în peșteri, în afara satelor și a orașelor sau în case părăsite. În 1903, înaltul comisar al Cretei, Prințul George, a hotărât să pună la dispoziția leproșilor Insula Spinalonga.

Leproșii trăiau pe tot cuprinsul Greciei insulare deoarece grecii intrau în contact cu sarazinii și cu alți purtători ai bolii. În Insula Hios a fost ridicată în 1378 prima leprozerie, Lovokomeio, renovată în 1909 și destinată exclusiv leproșilor din Hios. De aceea, cum vom vedea mai târziu, Sfântul Antim, preot monah la Leprozeria Lovokomeio din Hios, a fost nevoit să plătească o sumă mai mare de bani ca să-l poată aduce acolo pe Nicolae Tzanakakis, care era din Creta.

În vremea aceea, mulți sufereau de boala lui Hansen. Copii, adulți, de multe ori unul sau doi membri ai aceleiași familii, toți erau respinși de societate, erau nevoiți să se depărteze de casele lor și

să se izoleze de cei dragi, ca să nu-i molipsească. Astfel s-a întâmplat și cu Nicolae, cel care avea să devină mai târziu Monahul Nichifor. Aceste despărțiri le provocau o mare suferință, dar Dumnezeu, care le dădea această cruce, îi și întărea să o ducă. De aceea, i-a încununat și i-a cinstit nu numai pentru răbdarea lor în suferință, ci și pentru că erau alungați. Dar pe noi, cei sănătoși, ne va judeca după măsura în care am arătat, din inimă, înțelegere, dragoste și milă față de toți cei bolnavi și suferinzi.

După ce s-a îmbolnăvit de lepră, Nicolae s-a mândrit mult. Băiatul de treisprezece ani s-a maturizat repede în urma necruțătoarei boli. Râsul spontan și bucuria tinereții au încetat, iar orice manifestare firească și potrivită vârstei lui a început să se interiorizeze, pentru ca cei din jur să nu-i descopere suferința. Știa care erau simptomele leprei, dar știa și ce avea să urmeze, dacă era descoperit de autorități: izolarea în Insula Spinalonga. Zi de zi și-a ascuns părțile trupului afectate de lepră, și-a trăit drama de unul singur și fiori de teamă și de nesiguranță i-au străbătut inima la gândul izolării.

Spinalonga, „mormântul morților vii”, este o mică insulă din Golful Elounda, situată în apropiere de orașul Sfântul Nicolae, Creta. Insula a fost numită Spinalonga de către venețieni, prin coruperea fonetică a denumirii ei grecești στην Ελούντα (*stin Elounda*) „spre Elounda”, pe care nu o înțelegeau. Acolo, după cum am menționat deja, exista din 1903 o leprozerie. Timp de cincizeci și patru de ani, până în 1957, când a fost desființată, Spinalonga a

LIBRIS | We know books
 fost sfințită de suferințele, lacrimile, răbdarea și rugăciunile leproșilor știute numai de Dumnezeu.

Când semnele bolii au început să devină mai evidente, Nicolae, care împlinise șaisprezece ani, s-a hotărât să plece pe ascuns cu vaporul în Egipt, în Alexandria.

Alexandria, marea și străvechea cetate egipteană, a fost zidită în veacul al IV-lea î. Hr. de către arhitectii împăratului Alexandru cel Mare. Aceasta a cunoscut o mare dezvoltare economică și spirituală, mai ales în perioada elenistică. În Alexandria a propovăduit Sfântul Evanghelist Marcu († 68 d. Hr.), iar școlile catehetice, teologii și viața duhovnicească din cetate au contribuit mult la dezvoltarea și răspândirea creștinismului în primele secole. În secolul al XIX-lea și la începutul celui de-al XX-lea, în Alexandria a existat o comunitate grecească puternică.

Acolo, ca să-și plătească cheltuielile de întreținere, tânărul Nicolae și-a găsit de lucru ca bărbier. Trăia retras, mereu cu teama în suflet de a nu-i molipsi pe alții de lepră. Mulți clerici și creștini greci din Patriarhia Alexandriei l-au sprijinit să se adapteze la noua sa viață într-o țară străină, printre necunoscuți care aveau altă credință și alte tradiții. Tot ei l-au ajutat să își împlinească o mare dorință, pe care ar trebui să o aibă orice creștin, aceea de a se închina la Locurile Sfinte din Ierusalim.

Boala leprei, care era incurabilă în primele decenii ale secolului al XX-lea – tratamentul a fost descoperit în anul 1947 – înainta în trupul lui Nicolae, provocându-i răni dureroase și tot mai vizibile atât

pe față, cât și pe mâini. Trebuia să plece din nou, dar unde și cum?

Atunci, milostivul Dumnezeu l-a îndemnat să își descopere suferința unui arhimandrit născut în Hios. Acela l-a liniștit pe Nicolae și l-a îmbărbătat ca un adevărat părinte. A înțeles că Nicolae era un suflet curat și drept, un tânăr în care sălășluia harul Duhului Sfânt.

Arhimandritul a luat imediat legătura cu Părintele Antim, pe care îl cunoștea și care, mai târziu, va fi cunoscut ca Sfântul Antim din Hios. Părintele Antim slujea pe atunci ca ieromonah la leprozeria din Hios. Arhimandritul i-a scris despre Nicolae, despre boala lui, despre firea lui sensibilă, despre credința și viața lui creștină fără cusur în anii petrecuți în Alexandria.

Părintele Antim i-a răspuns rugându-l să-l trimită pe Nicolae alături de el.

Lepros în Insula Hios

Înainte de plecare, arhimandritul i-a înmănat lui Nicolae o scrisoare de recomandare, i-a cumpărat biletul de călătorie spre Hios și i-a dăruit bani pentru cheltuieli. Cu dragoste părintească l-a însoțit până în port, unde și-au luat rămas-bun.

Nicolae a părăsit cu inima grea Alexandria și pe creștinii cu care avea legături de prietenie și de care era nevoit să se despartă.

Așadar, având credința că Hristosul lui cel răstignit îl va însoți și de acum înainte și îl va întări în suferințele cu care se va confrunta de-a lungul vieții, Nicolae s-a îmbarcat spre Hios.

LIBRIS | We know books

După o călătorie obositoare de câteva zile, a ajuns la Ceșme, un orașel turcesc aflat pe țărmurile Turciei, aproape de Insula Hios. Numele lui grecesc era Krini și avea pe atunci 17.000 de locuitori, dintre care 15.000 erau greci.

În Krini l-a întâmpinat însuși Părintele Antim. După ce au făcut cunoștință, au luat un caic¹ și au străbătut împreună mica distanță până la Hios.

Nicolae a ajuns în insulă în anul 1914, la vârsta de douăzeci și patru de ani. Acolo avea să petreacă 43 de ani alături de Cuviosul Antim și de tovarășii lui de suferință.

Insula Hios a fost cucerită de perși în secolul al VI-lea î. Hr., iar mai târziu a fost eliberată de atenieni. În epoca Imperiului Bizantin Hios era centrul militar al Imperiului din Marea Egee. În istoria recentă, Hios s-a alăturat Greciei independente după Primul Război Balcanic din 1912, când flota Greciei a eliberat-o de sub ocupația Imperiului Otoman. Hios e renumită pentru Noua Mănăstire (gr. *Nea Moni*), care a fost zidită de împăratul bizantin Constantin al IX-lea în anul 1024 și pentru Mănăstirea Maicii Domnului Ajutătoarea (gr. *Panagia Voithia*²), care a fost ridicată de Părintele Antim în 1930. Pământul Hiosului a fost adăpat de sângele miilor de mucenici,

¹ Luntre turcească ușoară, lungă și îngustă, încovoiată la capete (n. ed.)

² Pe când era simplu mirean, Arghirios, care, prin tunderea în monahism, va deveni Părintele Antim, a primit de la evlavioasa lui mamă o icoană a Preasfintei numită *Panaghia Voithia*, care săvârșea multe minuni. Mănăstirea care poartă numele icoanei a fost înzestrată de Părintele Antim și cu acest sfânt odor (n. ed.).

cei mai cunoscuți dintre ei fiind Sfânta Marcela și Sfântul Isidor, ocrotitorul insulei. Acesta a mărturisit Ortodoxia la mijlocul secolului al III-lea, în timpul domniei împăratului păgân Decius, iar pomenirea lui se face în ziua de 14 mai. În insulă se cultivă renumiții arbori de mastic, unici în lume, din care se face lichiorul de mastic, precum și vestiții mandarini parfumați de Hios.

Părintele Antim (+15 februarie 1960) s-a născut pe 1 iulie 1869 în Insula Hios, din părinți cucernici. Ca majoritatea copiilor din acea vreme, din cauza sărăciei, n-a învățat multă carte. La frageda vârstă de opt ani, chemarea lui spre monahism l-a adus aproape de Sfântul Pahomie din Hios (+14 octombrie 1905), un ascet bine-cunoscut și înzestrat cu mari harisme, care era duhovnicul ierodiaconului Nectarie, cel care avea să devină Sfântul Episcop Nectarie de Eghina (+9 noiembrie 1920). După cum reiese din epistolele lui, Sfântul Nectarie îl cinstea mult și îi urma sfaturile. Părintele Antim a fost tuns monah de către Sfântul Pahomie la Schitul Sfinților Părinți întemeiat de acesta în Hios. În 1910, Părintele Antim a primit harul preoției, iar doi ani mai târziu, în 1912, a fost numit preot la leprozeria din Hios, slujire pe care și-a asumat-o plin de credință, fiind conștient de riscul de a se molipsi de lepră. Din cauza ocupației turcești leprozeria se afla atunci într-o stare deplorabilă.

Din marea lui dragoste față de leproșii chinuiți trupește și sufletește, Părintele Antim a preschimbat leprozeria într-un mic rai pământesc. A sădit copaci

LIBRIS

We know

umbroși, pomi fructiferi, viță-de-vie cățărătoare, iasomie înmiresmată și violete, care să bucure sufletele celor suferinzi și lipsiți de mângâiere. Ansamblul leprozeriei consta în treizeci și cinci de case pentru leproși. Există o casă a directorului, o farmacie, o cantină, iar în mijlocul tuturor acestora se afla micul Paraclis al Sfântului Lazăr, în care se păstra icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului Ascultătoarea (gr. *Panaghia Ipakoi*).

Harul acestei vechi icoane i s-a descoperit Părintelui Antim la scurtă vreme după numirea lui ca preot la leprozerie. Născătoarea de Dumnezeu i s-a arătat într-o vedenie și i-a zis: „Ia icoana mea și ai grijă de ea cum se cuvine și într-o zi vei vedea ce se va petrece cu ajutorul ei.” Așa s-a și întâmplat. După ce Părintele a suflat-o cu aur și a împodobit-o cu evlavie, a început să săvârșească multe minuni.

Datorită sfințeniei vieții lui și a minunilor pe care le săvârșea cu rugăciunea, Părintele Antim atrăgea mulțimi de credincioși din întreaga insulă.

Aici l-a adus Părintele Antim și pe tânărul Nicolae din Creta, pentru care a plătit leprozeriei treizeci de monede de aur.

Monahia Briana, igumena Mănăstirii Maicii Domnului Ajutătoarea, ridicată de el în Hios, ne-a mărturisit:

„Sfântul nostru, Părintele Antim, a dat bucuros acea sumă, pe care o strânsese cu greu pentru zidirea mănăstirii noastre. Însă, numai prin acest dar al lui, bolnavul străin a fost acceptat la leprozeria din Hios.”

Monah alături de Părintele Antim

În acest loc nou s-a deschis pentru Nicolae arena câștigării virtuților. În 1916, Cuviosul Antim, după ce s-a convins că era matur și pregătit să primească Sfântul și Îngerescul Chip, l-a tuns monah punându-i numele Nichifor³. Nicolae avea douăzeci și șase de ani.

De atunci, timp de cincisprezece ani neîntrepuți, Părintele Antim l-a ținut sub ocrotirea lui părintească. Îl învăța, îl întărea și-l îndemna la tot mai mari nevoițe duhovnicești, la privegheri, postiri și rugăciuni, rânduindu-i lupte peste lupte, ca un antrenor abil, lupte împotriva patimilor, împotriva gândurilor rele și împotriva diavolilor, toate spre împlinirea poruncilor lui Dumnezeu.

Noua viață a Monahului Nichifor a început să rodească și boala (cu toate ale ei) a trecut în plan secundar. Nu pentru că i-ar fi uitat durerile, ci pentru că acum primul loc în viața lui de monah îl ocupa, zi și noapte, dorința de a cuceri cea mai înaltă culme a mântuirii: sfințenia. Ascultarea lui față de Părintele Antim era autentică și desăvârșită. „Nici apă nu bea fără binecuvântare”, ne-a mărturisit igumena Briana. Nu mânca niciodată carne, iar în zilele de luni, miercuri, vineri și în Postul Mare, mânca fără ulei, deși lua foarte multe medicamente.

De pregătirea hranei frugale a Părintelui Nichifor se ocupa bucătăreasa lor devotată, o refugiată din

³ În greacă, „purtătorul de biruință”, nume foarte potrivit pentru cel care avea să biruie, prin mucenicia răbdării bolii, păcatul și moartea (n. ed.).